

Voorwoord

Het voorjaar is alweer een tijdje bezig en wat geniet ik er van. En dit jaar helemaal met het prachtige weer dat maar aanhoudt. Het heeft natuurlijk ook de nodige nadelen. Als ik denk aan het vroege maaien van de weilanden. Een deel van de weidevogelnesten heeft het niet overleefd. Maar aan de andere kant: er zijn steeds meer boeren die uitgesteld maai-beheer op hun land uitvoeren. Hiervoor krijgen zij weliswaar een vergoeding vanwege gederfde inkomsten, maar het is een uitgelezen systeem om de weidevogels de gelegenheid te geven hun eieren uit te broeden en hun jongen op te laten groeien. De agrarische natuurvereniging "De Utrechtse Venen" speelt hierin een belangrijke rol.

Met betrekking tot de vorige nieuwsbrief was ik nogal kritisch over het huidige kabinetsbeleid en dat ben ik nog steeds. Binnen het groene hart beginnen steeds meer partijen te reageren. Om uw steun te betuigen kunt u een handtekening plaatsen als u de volgende link aanklikt: <http://groenehart.info/home.html> . Laat de natuur niet het haasje zijn!

We hebben een zeer geslaagde ledenvergadering achter de rug. Een prachtige lezing over de boerenwaluw. In de verslagen kunt u lezen dat we een actief jaar achter de rug hebben. De financiële situatie is gezond en voor komend jaar staat weer het nodige op de planning. Het aantal vrienden van de natuurgroep groeit gestaag

De vogelcursus heeft tijdens de excursies steeds prachtig weer getroffen en er werden veel soorten gezien. Rondom Kockengen waren er ook bijzondere waarnemingen te noteren o.a. een draaihal (spechtenfamilie) op de Kerkweg en een kraanvogel bij de Hollandse kade. Voor deze wetenswaardigheden moet u eigenlijk regelmatig onze website bezoeken: www.natuurgroepkockengen.nl . Een persoonlijke waarneming in een privé-tuin van een sperwer levert een mooi verhaal op. Er zijn ook bijzondere waarnemingen elders in het land geweest.

Ik denk dat u veel plezier zal beleven aan het lezen van deze nieuwsbrief. En ik hoop dat de zomer alsnog mooi gaat worden, want na zonneshijn komt regen. Maar vergeet niet: na de regen komt weer zonneshijn. Het zou mooi zijn als we dit kunnen projecteren op het kabinetsbeleid.

Ben van der Horst

Goede start voor Vogelcursus 2011

Theo van Schie

Dit voorjaar organiseert de Natuurgroep Kockengen voor de 2e maal de cursus "Vogels kijken in de provincie Utrecht". Een vogelcursus met twee avonden en vier excursies.

Voor deze vogelcursus blijkt weer veel belangstelling te zijn. Kort voor de start was de cursus volgeboekt (30) en moesten er zelfs nog een paar aanmeldingen op de wachtlijst geplaatst worden.

Opvallend is dat de deelnemers uit een steeds groter gebied rond Kockengen komen. Dit jaar verwelkomden we deelnemers uit Abcoude, Breukelen, Kockengen, Loenen a/d Vecht, Utrecht, Wilnis, Woerden en Zegveld.

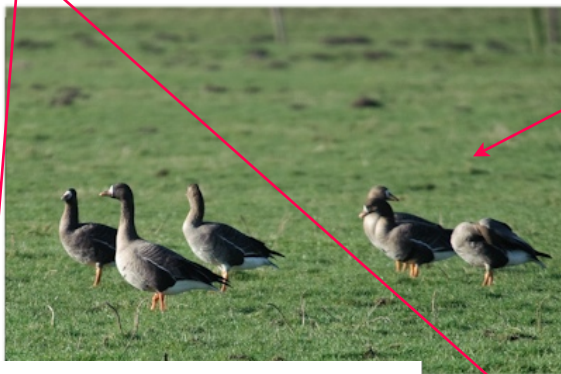
Op 17 februari startte de vogelcursus met een lesavond in "t Kockenest". De volle zaal luisterde voor de pauze naar een lezing over de ontwikkeling van het vogels kijken in de afgelopen 100 jaar en de excursiegebieden Waverhoek en Tienhovens Kanaal. Na de pauze volgde een lezing over de watervogels: zwanen, ganzen en eenden.

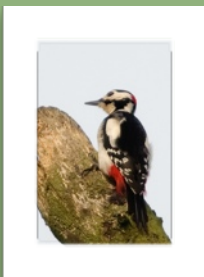
De eerste excursie was op zaterdag 19 februari naar het nieuwe natuurgebied 'De Waverhoek', een moerasgebied vlak bij het natuurgebied Botshol. Het was die zaterdagmorgen bewolkt en er stond een frisse, koude wind, maar de deelnemers waren er goed op voorbereid en konden genieten van de vele ganzen en eendensoorten op de Waverhoek. Aansluitend werden op de plas 'Grote Wije' van Botshol nog brilduikers gespot die al druk bezig waren met hun opvallende baltsgedrag.

Tijdens deze eerste excursie werden 29 vogelsoorten waargenomen.

De tweede excursie, zaterdag 19 maart, ging naar Tienhoven. Vanuit het dorp Tienhoven werd een wandeling gemaakt langs het Tienhovens Kanaal tot het eendenkooibos van Breukelerveen, de terugweg ging via de Tienhovense Plassen. Een zeer gevarieerd gebied met ook een zeer gevarieerde vogelstand. Mede door het mooie voorjaarsweer werden veel vogels gezien en gehoord. Op de kade langs het Tienhovens Kanaal werd o.a. een enorme zwerm met sijsjes gezien op zoek naar de zaden in de elzenproppen. In de polder achter Tienhoven waren nog enorme hoeveelheden ganzen aanwezig: kol-, grauwe en brandganzen. Het was een spectaculair gezicht als af en toe de ganzen werden opgeschrikt en met honderden tegelijk de lucht in gingen.

Op deze excursie werden in totaal 56 vogelsoorten waargenomen.

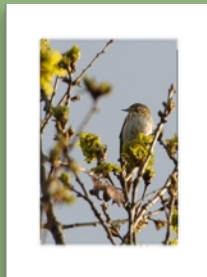

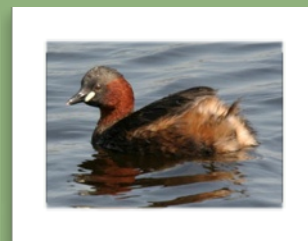
Grote Bonte Specht

Zwartkop

Boompieper

Dodaars, Foto Avifauna
Groningen

Tijdens de tweede lesavond, 14 april, stond de Utrechts Heuvelrug centraal. In de lezing voor de pauze werd ingegaan op de geologische ontstaansgeschiedenis en de landschapsgeschiedenis van de heuvelrug. En de excursiegebieden Leersumse Veld en Amerongse Berg kwamen meer uitgebreid aan bod. Na de pauze was er even een moment voor het natuurnieuws, waarbij iedereen zijn bijzondere waarnemingen kon melden of tips kon doorgeven. Zo bracht een cursist twee geluidsopnames mee met de vraag welke vogels het waren (zwartkop en vink) en door een ander werden we attent gemaakt op de oeverzwaluwwand bij de natuurplas van Woerden.

Hierna volgde een lezing over twee vogelgroepen die typerend zijn voor de bossen: de mezen en de spechten.

Op de zaterdagmorgen van de excursie naar het Leersumse veld (zaterdag 16 april) troffen we prachtig voorjaarsweer. Bij de start om 7.30u was het nog wat fris, maar later kwam de zon erbij en konden we uitbundige voorjaarszang van vele vogelsoorten waarnemen. Zo werd de opvallende zangvlucht met zweefduik van de boompieper vele malen gezien. We hoorden de roffels van de grote bonte specht en we zagen op de vennen de dodaars. Heel bijzonder was dat beide groepjes de kleine bonte specht hebben waargenomen. Een kleine specht die zich onopvallend gedraagt en zich niet zo vaak laat zien.

Naast de 41 vogelsoorten werden er ook nog reeën en een haas waargenomen.

In de mei-maand staat het laatste onderdeel van de vogelcursus op het programma, de excursie naar de Amerongse Berg. Met deze excursie eindigt de vogeltocht dwars door de provincie Utrecht.

In februari zijn we gestart in het noordwesten bij de Waverhoek, via Tienhoven en het Leersumse veld naar het zuidoosten en eindigen we op de Amerongse Berg aan de Nederrijn.

De cursus 'Vogels kijken in de provincie Utrecht' is een zeer gevarieerde cursus langs verschillende landschappen die veel mensen blijkt aan te spreken. Tussentijdse evaluatie broedvogeltelling rietlanden Kockengen

Financieel Jaarverslag 2010 Vereniging Natuurgroep Kockengen

Opgesteld door **Bram Paardenkooper**, penningmeester

Algemeen :

Er was een overschot begroot van € 170,00, maar de jaarrekening is gesloten met een overschot van €3.363,65. Dit overschot is toegevoegd aan de algemene reserve en deze sluit op een bedrag van € 5.558,79.

Enkele bijzonderheden:

Onder de post diverse opbrengsten zijn de verkopen opgenomen van de kalenders (€ 905,00) en de vogelcursus (€ 840,00)

De kalenders waren niet begroot en de kosten daarvan (in overige kosten) bedroegen € 1.167,39, terwijl de verkopen € 905,00 heeft opgebracht en de subsidie van de RABO Bank € 500,00 bedroeg , waardoor het geheel zelfs nog een plus heeft opleverd.

De kosten van de vogelcursus bedroegen slechts € 25,07, waardoor deze voor € 814,93 hebben bijgedragen aan het positieve resultaat.

De kosten beheer en onderhoud zijn globaal gelijk aan de begroting hiervoor, dit terwijl in dit bedrag een niet begrote aankoop is gedaan van een bosmaaier.

Er zijn aanzienlijk meer subsidies/vergoedingen binnengehaald dan was voorzien.

Ook moet vermeld worden, dat er meer Vrienden van de NGK zijn geworden dan was voorzien.

Begroting 2011.

De begroting voor 2011 is qua opzet globaal gelijk aan die van 2010.

Broedvogeltelling

Dit jaar wordt voor het tiende achtereenvolgende jaar een broedvogeltelling gehouden in de rietlanden van Kockengen. Dit artikel geeft een tussentijds beeld.

Opvallend in het landschap is dat er meer riet gemaaid is dan andere jaren. Er is dus voor de rietvogels minder biotoop beschikbaar om te broeden - de aantallen zullen dit jaar dan ook lager zijn dan voorgaande jaren. Mijn beeld is wel dat het 'resterende' riet dit jaar net zo goed gevuld is met rietvogels. In ieder geval is de rietzanger weer volop aanwezig, de kleine karekiet blijft naar verhouding iets achter.

Daarnaast neemt de 'verstruiking' van de rietlanden langzamerhand toe, ideaal voor een vogel als de sprinkhaanzanger. Op 8 mei hoorde ik op vier verschillende plaatsen een mannetje 'rinkelend snorren'. Opvallende afwezigte tot nu toe is echter de blauwborst, ook een vogel die bij uitstek van deze biotoop houdt, een verklaring daarvoor heb ik niet. De snor is weer aanwezig met twee broedparen.

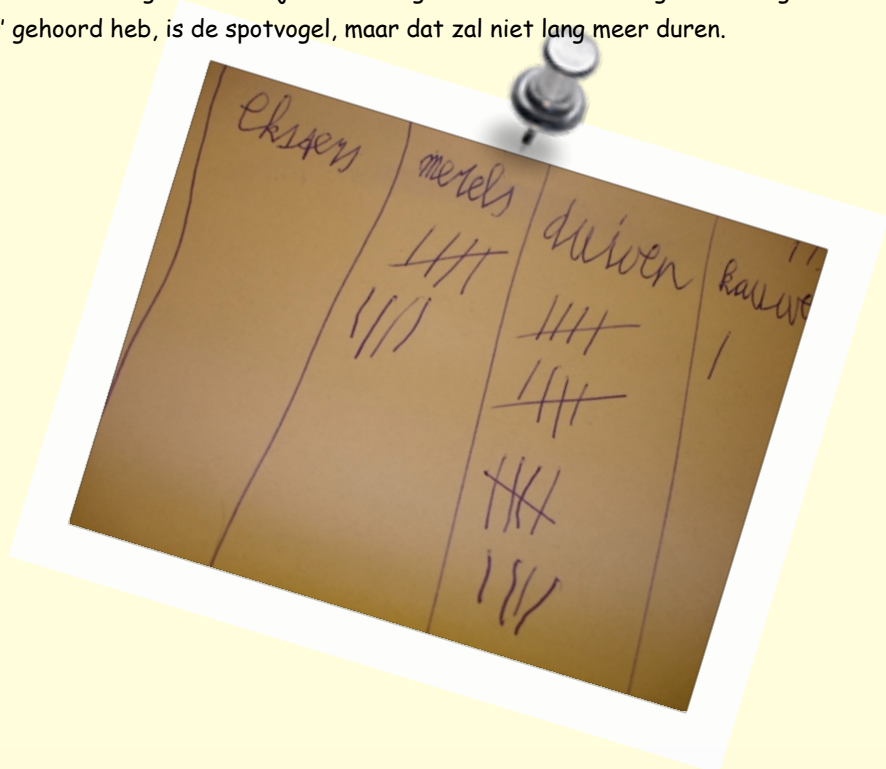
Vaste waarde ook dit jaar is de bruine kiekendief. Naar mijn idee vormt het dorp de scheiding tussen twee territoria, één territorium in de noordelijke rietlanden en één territorium in de zuidelijke rietlanden (hoewel ik niet denk dat het nest er zelf ligt). Nieuw als broedvogel is de havik, meestal slecht nieuws voor houtduiven en andere vogelsoorten van ongeveer die omvang!

De bosuil heeft dit jaar niet gebroed in de bosuilenkast in de zuidelijke rietlanden.

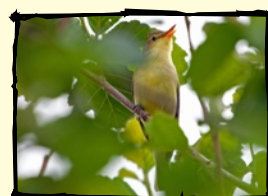
De grauwe gans zit - zover ik nu kan beoordelen - ongeveer op het aantal broedparen van vorig jaar of wellicht er wat onder. Lastig voor het tellen is dat het gedrag enigszins veranderd is. In de voorgaande jaren verzamelden alle grauwe ganzen met hun jongen zich 's ochtends op of langs de plas in het Polderreservaat. Dit jaar lijkt het alsof de paren met hun jongen zich sneller verspreiden in het omliggende gebied.

De zwarte sterns zijn momenteel druk bezig om de vlotjes weer te gaan bezetten. De enige broedvogel die ik op dit moment (8 mei) nog niet 'terug' gehoord heb, is de spotvogel, maar dat zal niet lang meer duren.

Fons van Haelst

Inmiddels heeft Cees Struijk een aantal Spotvogels waargenomen op de Hollandse Kade aan de Kamerik kant.

NL Doet!

Op 19 maart zijn er een hoeveelheid nestkastjes voor de boerenwaluwe geplaatst onder een aantal bruggen langs de Portengense weg. Dit was in het kader van "NL Doet". Ook de wethouder van de Gemeente Stichtse Vecht hielp een handje mee.

Kraanvogel in polder Gerverscop.

Sinds zondag 15 mei verblijft er in de polder Gerverscop tussen Kockengen en Kamerik een kraanvogel. Het dier is nog onvolwassen, maar zeker net zo groot. De bewoners van Gerverscop fam. Fokker, fam. Van de Berg en familie Lekkerkerker met het veehoudersbedrijf verbaasden zich zeer toen ze het nieuws van mij hoorden. Vogelaar Kees Janmaat, die het tochtje tussen Kamerik en Kockengen wekelijks een paar keer maakt en dan al de verschillende vogels en aantallen op de route telt, stond dan ook vreemd te kijken bij het zien van de wel heel grote vogel.

Veel vogelaars vergapen zich dagelijks vanaf de Hollandsche kade aan het soms komisch gedrag van de kraanvogel. Soms vliegt die een stukje weg maar komt steeds weer in de polder terug. De oorzaak van deze dwaalgast ligt in het goede weer en juist door de oostenwinden, zodoende vliegen de kranen niet over Duitsland naar o.a. Scandinavië, maar nu dan ook een stuk westelijker.

Wanneer de kraanvogel naar het noorden vertrekt weet alleen deze prachtige vogel, die soms danst en pronkt met zijn veren als in een ware balts. Filmpje <http://www.youtube.com/watch?v=HHyrlxWIGlw>

Foto en Tekst: **Cees Struijk**

26 mei is de vogel nog steeds aanwezig in Gerverscop polder.

Draaihals in Kockengen, 22 april 2011

Woensdagmiddag zagen we ineens een wel heel bijzondere specht aan de Kerkweg. De vogel zat op het straatje voor de tuindeur mieren weg te pikken.

De Draaihals is in Nederland een zeldzame vogel die de afgelopen weken, op doortrek wel vaker waargenomen wordt (zie waarneming.nl). Hij dankt zijn naam aan de flexibele hals, die in vreemde kronkels gedraaid kan worden.

Enkele tientallen broedparen zijn er nog in Nederland te vinden. Vooral op de Veluwe

Wereldwijd is de vogel niet bedreigd.

Filmpje <http://www.youtube.com/watch?v=RN-zgdYpAtA>

Theo van Schie

Maatschappelijke stage Broecklandcollege

Al 10 jaar wordt er door leerlingen van het Broecklandcollege gewerkt aan het natuurgebiedje t.o. de Spengense molen. De school kwam daar eerst met 1 klas, de laatste jaren met steeds meer klassen: dit jaar waren er 8 klassen. Werkdagen werden gehouden van 14-2-2011 tot 18-2-2011 van 9.15 tot 11.30 uur en van 13.00 tot 14.30 uur aan de Bijleveld tegenover de Spengense molen. Op donderdag en vrijdag is er alleen 's ochtends gewerkt. Begeleiding Paul Vlaanderen en 2 leerkrachten, op woensdag versterkt met Theo van Schie. Woensdagmiddag kwamen 2 Marokkaanse moeders meehelpen met 2 jongere kinderen. De leerlingen hebben aan het bosje onder aan de dijk rondom het kommetje en aan het bosje langs de oude kade gewerkt. Daar staan hoofdzakelijk Elzen en Essen, een paar Wilgen en Meidoorns en veel braamstruiken. Ook lag er veel dood hout van de vorige jaren, dat eerst opgeruimd moest worden en de grote hoeveelheid takken die waren blijven liggen van de Nationale vrijwilligerswerkdag van november 2010.

Maandag- en dinsdagochtend is hoofdzakelijk gewerkt rond het kommetje waar een enorm vuur werd gestookt. De oude steunpaaltjes werden graag opgehaald en op het vuur geworpen. De dinsdagmiddagploeg liet veel afgezaagde bomen liggen, omdat de stookplaats te ver weg was. Woensdagochtend hebben we een nieuwe stookplaats gemaakt. De woensdagochtendploeg werd verteld dat we een knuppelbrug nodig hadden. De kinderen sleepten de takken naar de sloot dichtbij het vuur. Theo bewees weer eens een goede stoker te zijn, waardoor de knuppelbrug snel in het vuur verdween. Donderdag was er een kleinere klas met kinderen die meer begeleiding nodig hadden en dat kostte wat meer geduld. Vrijdag was er een klas van aanpakkers, ondanks het vele opruimwerk werkten ze ontzettend hard. Nadat de leerlingen weg waren, heb ik nog takken en afgezaagde stompjes op het vuur gegooid. En nog de stommels van de verwijderde bomen afgezaagd en behandeld.

Ongeval

Op dinsdag sprong een jongen uit een knotwilg en verstuurde daarbij zijn enkel. Na het gebeurde heb ik het werk stilgelegd, de klas naar school gestuurd, de jongen naar de boot gedragen en naar het voetbalveld gevaren. Daar werd hij door een leerkracht opgehaald en naar de eerste hulp post gebracht. De volgende dag was hij al weer op school met een kruik. Verder zijn er geen ongelukken gebeurd.

Veel dank aan Theo die mij uitstekend hielp! Aan Jaco voor het slijpen en onderhoud van de motorzaag! Aan Robert die komende week helpt de zaagjes te vervangen!

Ik kijk zeer tevreden terug naar de grote hoeveelheid werk dat met plezier gedaan is door de leerlingen van het Broecklandcollege.

Alles op een rijtje:

Werkuren	Aantal Leerlingen: 175 x 2,25 uur = 393,75 uur
	Aantal Leerkrachten: 14 x 2,25 uur = 31,5 uur
	Aantal ouders: 2 x 2 uur = 4 uur
	Begeleiding Paul: 40 uur
	Begeleiding Theo: 7 uur
	Totaal: 472,25 uur
Geriefhoutbos: 370m ²	Hakhoutsingel: 170m ²
Knotbomen: 8 stuks	Boompalen afgevoerd: ca. 50 stuks

Paul Vlaanderen

Natuurgroep schakelt over op milieu- en arbeidsvriendelijke brandstof

Theo van Schie

Bij de uitvoering van landschapsonderhoud maakt de Natuurgroep Kockengen gebruik van motorkettingzagen en een bosmaaier. Handige machines die niet alleen veel geluid produceren, ze verzetten ook veel werk. Beide machines hebben een zgn. tweetakt motor en draaien op een mengsel van brandstof en smeermiddel. In het verleden werd voor de machines van de Natuurgroep de gewone mengsmering gebruikt 1:50. Een deel minerale olie op vijftig delen euro-loodvrije benzine.

Sinds een aantal jaren is er naast deze traditionele mengsmering een alternatief op de markt: Aspen, een brandstof met voordelen voor milieu, arbeider en machine.

Aspen is een zogenaamde alkylaatbrandstof. Deze brandstoffen worden op een andere manier geproduceerd dan conventionele benzine. Tijdens een geavanceerd productieproces, waarbij gassen als grondstof dienen, wordt de brandstof ontdaan van de meeste schadelijke stoffen. Hierdoor is Aspen een schone brandstof en ademt de arbeider via de uitlaatgassen veel minder schadelijke stoffen in en komen deze stoffen ook niet in het milieu terecht.

Doordat Aspen een schone brandstof is, vervuult de machine ook veel minder wat de levensduur ten goede komt. Bovendien kan Aspen niet ontmengen. Bij de oude mengsmering kan bij langdurig stilstaan van de machine de olie naar boven drijven en "vergommen". Hierdoor raakt het brandstofsysteem verstopt.

Sinds het werkseizoen 2010 - 2011 is de Natuurgroep overgestapt op het gebruik van deze nieuwe schone brandstof Aspen. Al langer werd de biologisch afbreekbare Agialube Bio Motor Oil gebruikt voor het smeren van de ketting van de kettingzaag.

Er is slechts één nadeel aan deze nieuwe brandstof: de prijs. Aspen kost ca. € 17,00 per jerrycan van 5 liter.

Maar met het gebruik van deze nieuwe brandstof en bio-smeerolie denkt de Natuurgroep op een milieuvriendelijke wijze het landschapsonderhoud te kunnen uitvoeren.

Op 10 april, 's morgens om een uur of 7, vonden Cees Struijk en ik een helaas dode bunzing, voor de brug over de Heicop in de provinciale weg. Verkeersslachtoffer?, Jammer, volgens mij zien we dit kleine roofdier niet zo vaak in onze omgeving. Verderop in dit blad een oproep van de zoogdierenvereniging om dit soort vondsten te melden. Uiteraard kunnen ook levende exemplaren worden aangemeld

Jan van Wijk

Bijzondere waarnemingen in Nederland

Fons van Haelst

Ook dit voorjaar waren er speciale gasten in Nederland te bewonderen.

Ross' Meeuw, Numansdorp 24 april

Ross'Meeuw is de 'bambi' onder de meeuwen. Het is één van de kleinere meeuwsoorten (kleiner dan bijvoorbeeld de kokmeeuw - zie foto hieronder) en in tegenstelling tot andere meeuwen heeft het een 'vriendelijk' uiterlijk. Ross'Meeuw broedt in het noordoosten van Siberië en in Noord -Amerika en is slechts zelden in Nederland waar te nemen (t/m 2008 14 keer). Opvallend aan Ross'Meeuw zijn de lange spitse vleugels, de lange wigvormige staart (zie logo) en de roze tint over de buik. De meeuw had dan ook beter 'roze meeuw' kunnen heten. De vogel bij Numansdorp (Oosterse Bekade Gorzen langs de Haringvliet) was in winterkleed en had dus nog niet de zwarte halsring uit het zomerkleed.

N.B.: Het logo van Dutchbirding is een Ross'Meeuw.

Blonde ruiters, Numansdorp , 24 april

Als 'toegift' bij de Ross'Meeuw was op dezelfde plek ook een blonde ruiters aanwezig. De blonde ruiters is een soort mini-kemphaan die elk jaar wel een keer in Nederland is waar te nemen. De vogel lijkt dus op een juveniel vrouwtje kemphaan, maar opvallend is het veel kleinere formaat, de vrij korte, rechte snavel en het opvallend grote zwarte oog in een lichte oogring.

Woestijnplevier, Batenburg (Liendense Waard), 30 april

De Liendense Waard is een kersvers natuurgebied. Rijkswaterstaat heeft hier in het kader van 'ruimte voor de rivier' een oude rivierarm open gegraven en de uiterwaarden deels afgegraven. Bij hoogwater loopt deze vol. Er waren veel steltlopers aanwezig op doortrek. Speciale aandacht was er voor een woestijnplevier, een broedvogel van Centraal Turkije en het Midden-Oosten. Een enkele keer 'verdwaalt' een vogel bij de trek en komt dan in Nederland terecht (12 keer t/m 2008).

De vogel valt op omdat hij groter is dan de plevieren die normaal bij ons voorkomen. Kenmerkend is ook dat de vogel hoog op de poten staat en een forse, lange snavel heeft.

Jaarverslag secretariaat 2010

Natuurgroep Kockengen, Maart 2011

Algemeen

- De Natuurgroep bestond afgelopen jaar 36 jaar.
- Samenstelling bestuur:
Voorzitter: Fons van Haelst,
Secretaris: Ben van der Horst,
Penningmeester: Bram Paardenkooper,
Bestuursleden algemeen: Paul Vlaanderen,
Gerard van Zuylen, Theo van Schie en Pieter Hielema.
- Het bestuur vergaderde gemiddeld één keer per zes weken.
- De Natuurgroep Kockengen bestaait ultimo 2010 uit 88 leden. Er hebben zich dit jaar twee nieuwe leden aangemeld.
- Per 2010 kan men "Vriend van de NGK" worden. Er hebben zich 22 vrienden aangemeld.

Nieuws en PR

- De NGK nieuwsbrief is drie keer verschenen. De nieuwsbrief wordt door de leden zeer gewaardeerd.
- De website natuurgroepkockengen.nl is sinds 2010 in de lucht en wordt gemiddeld 50 keer per dag bezocht. Via Twitter zijn er 224 volgers.
- Er zijn regelmatig zijn artikelen over de Natuurgroep in de plaatselijke pers gepubliceerd.
- Op de Jaarmarkt was de Natuurgroep Kockengen ook dit jaar aanwezig met een stand, met veel aanloop. Het thema was "weidevogels". De presentaties waren zeer in trek. Tevens konden "vrienden" zich inschrijven met het boek "Moerasvogels" als cadeau.

Educatie

- Theo van Schie en Fons van Haelst hebben een vogelcursus "Vogels kijken in de Provincie Utrecht" georganiseerd, met in totaal 25 deelnemers (veel leden). Het was een groot succes.
- Op de ledenvergadering werd een lezing gehouden over de Noordse Woelmuis.
- Er zijn dit jaar zijn zes scholen begeleid in het kader van boomfeestdag en andere landschapsonderhoudsdagen. Op de basisscholen is les gegeven.
- Er hebben diverse excursies hebben plaatsgevonden. O.a.
 - Vogelexcursie naar Waverveen (nieuw aangelegd gebied).
 - Vogelexcursie naar Tiengemeten.
 - Vogelexcursie naar Texel.
 - Plantenexcursie naar landje van SBB bij de Ham toren in Vleuten.
 - Waterleidingbedrijf (Waternet in Loenderveen) Loenderveense plassen.
 - Vleermuislezing met aansluitend een excursie met bat-detectoren.
- Er is gestart met Een nachtvlinder inventarisatie is gestart in het Polderreservaat met . gGemiddeld acht 8 deelnemers. Er zijn 71 soorten waargenomen op vijf avonden. Zie verslag op de website (nieuwsbrief).

Waarneming en inventarisaties

De resultaten staan op de website.

- De Natuurgroep heeft deelgenomen aan de actie MUS (Meetnet Urbane Soorten).
- Er zijn twee leden zijn actief in de nestkastencommissie. Er hangen eind 2010 hangen in totaal 30 kasten: 11 torenvalk, 12 kerkuil, 6 steenuil en 1 bosuil. In totaal zijn in twee kasten kerkuilen en in één kast een bosuil groot geworden. De overige kasten rest zijn dit jaar niet gecontroleerd. De Natuurgroep zoekt personen die een actieve bijdrage willen leveren aan de nestkastencommissie.
- Fons van Haelst heeft de aantallen broedvogels in de rietlanden en het Polderreservaat geïnventariseerd. Paul Vlaanderen heeft de maandelijkse ganzen- en zwanentelling en de watervogeltelling gedaan.

- Het broedresultaat van de zwarte stern in het Polderreservaat was aanzienlijk minder dan in 2009: 12 jongen zijn uitgevlogen (33 in 2009). In totaal waren 17 van de 21 vlotjes bezet.
- De ijsvogelwanden hebben dit jaar geen broedresultaat opgeleverd.
- De roerdomp is als wintergast regelmatig gesignaleerd in de zuidelijke rietlanden

Projecten

- Er is De Natuurgroep heeft een fotowedstrijd georganiseerd, afgesloten met een afsluitende lezing door Alexander Koenders i.s.m. Jan van Wijk. Dit project werd financieel ondersteund door het rabodividendfonds. De winnende foto's zijn samengevoegd in een prachtige kalender, waarvan er zijn 78 exemplaren verkocht zijn.
- De weidevogelgroep Breukelen/Kockengen is door de NGK opgenomen.
- Er is SBB en NGK hebben een samenwerkingsovereenkomst tussen SBB en NGK ondertekend met als doel elkaar te informeren en te ondersteunen bij het beheer van de natuurterreinen van SBB rond Kockengen.
- Op advies van de NGK zijn er opvallende hondenverbodsborden in het Polderreservaat geplaatst.
- Er is inbreng gegeven bij De Natuurgroep heeft bij het wijkcomité inbreng geleverd ten aanzien van natuurwaarden in Kockengen.
- Het natuurbeheersplan voor het polderreservaat is feestelijk overhandigd tijdens een ontbijt in het polderreservaat.

Werkdagen:

- De organisatie van de werkdagen is geoptimaliseerd door het gebruik van een draaiboek.
- De opkomst op de reguliere werkdagen was goed. (14 personen gemiddeld).

Jaar	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Aantal vrijwilligers	68	77	91	105	125
Aantal uren	268	277	388	396	473

- De eerste werkdag werd ondersteund door de Nationale Natuurwerkdag met veel PR. Er waren 35 deelnemers op deze dag. De Spengense molen kon bezocht worden.
- Dit jaar is er voor de derde^{3e} keer één werkdag in augustus gehouden, waarbij boomopslag in de rietlanden is verwijderd. Het blijkt succesvol te zijn.
- Door de vorstperiode is er ook dit jaar veel riet gemaaid, zowel in de rietlanden noord als rietlanden zuid.
- Op elke de werkdagen proberen we een BHV-er aanwezig te hebben. Dit is in 2010 gelukt
- Er is een bosmaaier aangeschaft, en er zijn nieuwe ladders en grote snoeischaars gekocht.
- In het kader van veilig werken (ARBO) zijn er voor de motorzagers nieuwe veiligheidshelmen met oor en gezichtbeschermers aangekocht.

Zoogdieratlas Utrecht zoekt kleine marters

Zoogdieratlas Utrecht probeert het voorkomen van alle zoogdieren in de provincie Utrecht in kaart te brengen. Dat is niet eenvoudig, want zoogdieren laten zich meestal niet zo maar zien. De kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel is zo'n groep die weinig wordt gezien. Mogelijk omdat hun favoriete kleinschalige cultuurlandschap verdwijnt. **Daarom roepen we jouw hulp in.** Zie jij een bunzing, hermelijn of wezel, geef dit dan door via www.telme.nl of www.waarneming.nl.

Je mag ook een e-mail sturen naar dennis.wansink@zoogdierverseniging.nl. Vermeld daarin dan:

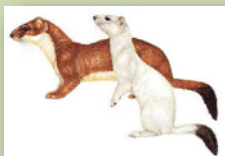
- de soort, met een korte beschrijving hoe die er uitzag (heb je 'm gefotografeerd, nog beter);
- de locatie waar je hem zag (bij voorkeur aangegeven op een kaart; GPS-coördinaten of een Google Earth bestand mag ook);
- datum en tijd;
- hoe je hem zag (levend, verkeersslachtoffer, jagend, slapend etc.).

Bunzing

Is de grootste van de drie (lichaamslengte zonder staart: 28-45 cm), maar kleiner dan een huiskat. De bunzing heeft een donkerbruine vacht met een geel, geelwitte of lichtbruine ondervacht, die er vooral op de flanken doorheen schemert. Op de kop heeft hij rond de ogen een band van lichte haren, een soort masker. De oren zijn relatief klein, met grijswitte randjes. De staart en poten zijn donker. De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook meer waterrijke gebieden zoals rietvelden of moerasgebieden. Daarnaast komt hij voor in vrij open terreinen, zoals weidegebieden met sloten. Vooral in de winter komt de bunzing in de buurt van boerderijen voor.

Hermelijn

Heeft een lichaamslengte (zonder staart) van 21 tot 29 cm. De hermelijn lijkt erg op de wezel, maar is groter en heeft een lange staart met een zwarte pluimpunt. De rug is grijs- of beigebruin en de buik wit. De demarcatielijn (scheidinglijn tussen de bruine rug en de lichte buik) is strak en recht, in tegenstelling tot de wezel waarbij die kronkelig is. De hermelijn heeft geen donkere keelvlekken. 's Winters wordt de vacht geheel of gedeeltelijk wit, met uitzondering van de zwarte staartpunt.

De hermelijn houdt van een kleinschalig 'rommelig' landschap met heggen, houtwallen, bermen, sloten. Vaak enigszins vochtig. De belangrijkste voorwaarde is dat er voldoende dekking aanwezig is.

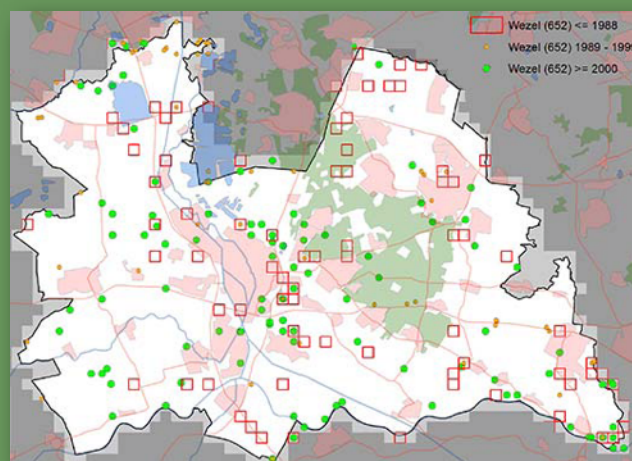
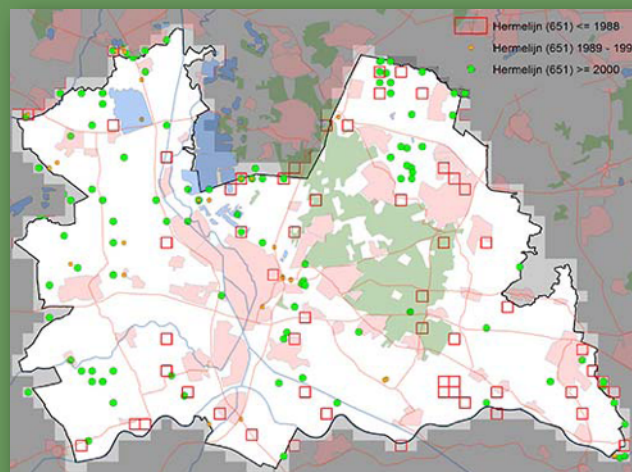
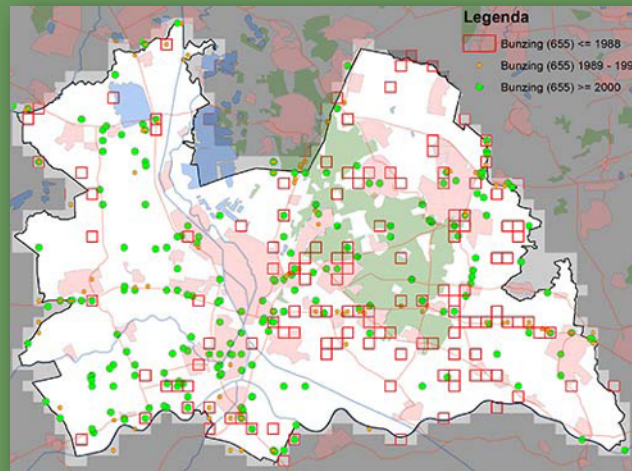
Wezel

Is de kleinste van de drie met een lichaamslengte (zonder staart) van 13 tot 23 cm. Een wezel lijkt op een slanke, lange muis die zich met golvende sprongen verplaatst. De rug is grijsbruin, de buik wit met een onregelmatige afscheidinglijn, in tegenstelling tot de hermelijn (zie hierboven). Soms zijn de voetjes wit. Soms met een bruine keelvlek bij de mondhoeken. De staart van de wezel is kort en geheel bruin, in tegenstelling tot de staart van de hermelijn die langer is met een zwarte punt.

Wezels leven bij voorkeur in open, droge natuur- en cultuurlandschappen, maar ook in bossen, duinen, wei- en akkerland. Meestal in droger gebied dan de hermelijn. Ze zoeken graag dekking op, bijvoorbeeld in ruige bermen, houtstapels of heggen. Zoogdieratlas Utrecht is een initiatief van de Zoogdierverseniging en wordt uitgevoerd in samenwerking met Stichting Het Utrechts Landschap, Provincie Utrecht, Landschap Erfgoed Utrecht, Dassenplatform Utrecht/Noord-Holland, Dassenwerkgroep Leersum-Amerongen en de Vleermuiswerkgroep Utrecht. (vervolg op volgende pagina)

Onderstaande kaarten geven een beeld van de waarnemingen van de drie kleine marterachtigen die op 15 maart 2011 bij de Zoogdiervereniging bekend waren. De waarnemingen zijn per soort in drie perioden onderverdeeld. Als dit de werkelijke verspreiding van deze soorten in Utrecht is, dan gaat het erg slecht met hen, met name met wezel en hermelijn. Hopelijk leidt de oproep voor waarnemingen tot een optimistischer beeld!

Sperwer in de tuin.

Theo van Schie

Op zaterdag 19 februari trof ik bij thuiskomst na de vogelexcursie naar Waverhoek een bijzondere vogel in mijn tuin.

Zo rond 8.30 uur had een sperwer (man) vlak bij de tuindeuren een huismus geslagen op het terras en deze vakkundig uit elkaar getrokken en opgegeten. Mijn gezin had een en ander vanaf de ontbijttafel kunnen volgen. Op de plaats delict waren alleen nog wat veertjes en bloederige restjes te zien.

Na zijn ontbijt was de sperwer de vijver overgevlogen en achter in de tuin op de tuinbank gaan zitten rusten. Toen ik rond 12.00 uur thuis kwam, zat de sperwer duidelijk zeer voldaan uit te buiken: zeer volle krop, opgezette veren, af en toe met zijn oogjes knijpend werd de omgeving nauwlettend in de gaten gehouden.

Met de telescoop nog in de hand kon ik direct de sperwer van zijn dichtbij observeren. Hemelsbreed van tuindeuren tot de tuinbank zal ongeveer 8 meter zijn, zodoende kon ik alle details zeer goed zien. Zo waren de scherpe haaknagels aan de linker poot goed te zien, evenals de bloedsporen van zijn maaltijd. Het viel mij op dat de nagels aan de binnenste tenen het groots zijn, bij de midden- en buitenten zijn de nagels zijn wat kleiner en krommer. Onder de poot zitten ter hoogte van de teengewrichten kleine zoalkussentjes. Dit zal meer grip geven, zoals het profiel onder onze schoenen.

Ik had het idee dat de vogel wel weer snel gevlogen zou zijn en maakte dus snel wat foto's en filmpjes van de sperwer. Maar schijnbaar voelde de vogel zich zeer op zijn gemak en ging lekker zitten dutten. Door de telescoop was goed te zien dat bij het sluiten van de ogen eerst het zgn. knipvlies over de oogbol ging, waarna het ooglid van onder naar boven over het geheel schoof. Dit ooglid is een grijze, rimpelige huidplooi met wat zwarte haartjes er op. Slechts af en toe werden beide ogen tegelijk gesloten, de meeste tijd werd nog met een oog de omgeving scherp in de gaten gehouden. Wanneer er een wat grotere vogel (meeuw, kauw) overvloog, werd daar alert op gereageerd en draaide de sperwer druk met zijn kop om de vogel zo goed mogelijk te zien en te volgen.

Rond 13.00 uur was de maaltijd schijnbaar voldoende gezakt om wat meer in beweging te komen. De sperwer begon nu met het poetsen van de veren op zijn rug en op de bovenzijde van zijn vleugels. Na deze inspanning van ongeveer 10 minuten werd er weer verder gedut. Bij de neusgaten waren af en toe kleine "schuifjes" te zien die de neusgaten kunnen afsluiten. Al die tijd stond de sperwer op een (linker-)poot.

Om 14.30 uur waren de opgezette veren (samen met de maaltijd?) weer in normale positie gezakt. De sperwer begon nu zijn vleugels, de slagpennen en de staartveren te poetsen. Er werd verstapt en gedraaid zodat de rug van de vogel goed te zien was. Op de rug was nu goed te zien dat de witte vlekken niet willekeurig verspreid in het verenkleed zitten, maar duidelijk symmetrisch. Ook de rugveren en de basis van de staart werden weer onder handen (snavel) genomen. En schijnbaar was al een deel van de maaltijd verteerd: een krachtige straal witte ontlasting ging over de vijgenboom achter de bank. Hierna werden de borstveren opgezet en gepoetst, de sperwer zag er zo maar vreemd uit, model van een schermerlamp, in ieder geval niet de gestroomlijnde jager zoals we meestal zien.

Uiteindelijk vloog de sperwerman pas rond 15.30 uur rustig de tuin uit. Na het vangen en opeten van de mus had hij ca. 7 uur op de tuinbank zitten rusten en zijn veren gepoetst. Een bijzondere ervaring om deze vogel zo lang en van zo dichtbij te kunnen observeren.

Kockengen, Roofvogelparadijs

Ik maak een paar keer per week een rondje, of door het Polderreservaat of over de Hollandsche Kade. Wat mij dit jaar opvalt is de grote hoeveelheid/variëteit roofvogels in onze omgeving. Zie ook de tellingen van Fons van Haelst. Van de winter mocht ik een aantal maal een Ruigpootbuijerd waarnemen, een toch niet zo gewone soort in onze omgeving. Hij lijkt veel op de gewone buijerd maar is meestal lichter van kleur en heeft bevederde poten. Ook de Slechtvalk liet zich, wel op grote afstand, zien in de Gerverscop Polder.

Torenvalk, Schutterkade

De Sperwer is regelmatig jagend te zien boven en ten noorden van de Provinciale weg, er was een moment dat ik in een tijdsbestek van 5-10 minuten, Buijerd, Havik en Sperwer daar op nagenoeg de zelfde plek, in het luchtruim zag. Hiervóór is te lezen over de Sperwer in de tuin van Theo van Schie

Ruigpootbuijerd boven Hollandse Kade

Ook de Torenvalk is goed vertegenwoordigd, er broed in ieder geval een paartje in een kast bij een van de huizen aan de Wagendijk. Je ziet ze ook regelmatig biddend in de lucht.

Sperwer

Havikspaar op het nest

Een bijzondere gast in ons gebied is ook de Havik, wij hebben vast kunnen stellen dat het om een paartje gaat en dat er een nest is. De vogels zijn regelmatig te horen, met hun typerende keffende geluid, en zijn regelmatig jagend te zien rond het dorp. Via dit adres <http://www.youtube.com/watch?v=2CFckjfp-1E> is een leuk filmpje te bekijken waar je kunt zien door wat voor kleine openingen de vogel kan vliegen. Een noodzaak, omdat de Havik vaak tussen de bomen jaagt.

Ook weer goed vertegenwoordigd is de Buijerd, in het bosje aan het eind van de Dreef aan de noordkant van de Provincialeweg zit een Buijerdnest en ook op andere plaatsen kunnen we deze imposante verschijning waarnemen, zittend op hekjes, paaltjes en hoog cirkelend in de lucht, luid "miauwend", uitkijken naar een mogelijke prooi.

Buijerd

Het meest spectaculair in onze omgeving is toch wel de Bruine Kiekendief, waarvan er zeker één paartje broed in de zuidelijke rietlanden en het vermoeden is dat er in de noordelijke rietlanden nog een territorium is. De foto's zijn gemaakt van het paartje in de zuidelijke rietlanden. Kortom voor de roofvogel liefhebbers is het volop genieten.

aanvoer van nestmateriaal

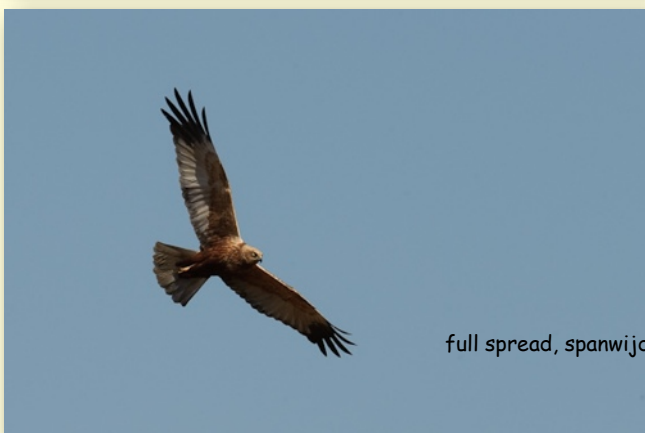
met konijnen- of hazenkop
in zijn klauwen

in gevecht met buizerd

full spread, spanwijdte groter dan van de buizerd

Riet maaien rond Kockengen

Theo van Schie

In het winterseizoen (November – Maart) organiseert de Natuurgroep Kockengen elke maand een natuurwerkdag. Op een aantal van deze werkdagen wordt geprobeerd om riet te maaien in de rietlanden rond Kockengen. Geprobeerd, want om te kunnen rietmaaien moeten alle omstandigheden gunstig zijn en samenkomen op die geplande werkdag. In het afgelopen seizoen hadden we geluk en konden alle geplande werkzaamheden uitgevoerd worden. In dit artikel meer over de achtergronden van het rietmaaien.

Rietlanden horen bij Kockengen. Op het boezemland tussen Heicop en Bijleveld zijn al sinds mensenheugenis rietlanden met de daarbij behorende planten en dieren. Het rietland in deze smalle strook laagveenmoeras wordt al eeuwen gebruikt door de mensen uit de omgeving. In de winter werd er onder andere het riet geoogst door de rietdekkers, die het riet weer gebruikten voor de rieten daken van de boerderijen, stallen en hooibergen. Door deze rietcultuur bleven de rietlanden in stand. Niet maaien zou betekenen dat bomen en struiken een kans krijgen om uit te groeien. Het rietland verdwijnt en verandert in moerasbos. En daarmee zou ook een uniek biotoop verdwijnen voor rietvogels zoals roerdomp, bruine kiekendief, kleine karekiet, rietzanger en rietgors. Maar ook typische planten van de rietlandcultuur zoals de gulden boterbloem, kleine valeriaan, rietorchis en dotterbloem.

De rietlandcultuur is helaas aan het verdwijnen. In Kockengen is nog maar één rietdekker actief bezig met het oogsten van riet. Het familiebedrijf Van Zanten oogst nog jaarlijks riet aan de noordzijde van het dorp. De overige rietmaaiers zijn in de loop der jaren verdwenen. Om het typische rietlandschap van Kockengen met de daarbij behorende flora en fauna in stand te houden probeert de Natuurgroep jaarlijks een deel van het rietland te maaien en werkt daarbij nauw samen met de terreineigenaren: Staatsbosbeheer, SBNL (organisatie voor particulier en agrarisch natuurbeheer) en diverse particuliere grondbezitters. Met deze eigenaren wordt jaarlijks het maaiplan vastgesteld.

Met de twee grootste terreineigenaren SBB en SBNL konden we dit jaar goede afspraken maken over de uitvoering van de werkzaamheden met hulp van aannemers. De Natuurgroep Kockengen huurde aannemers in (op kosten van de terreineigenaar) om zo snel veel maaierwerk te kunnen verzetten als de omstandigheden gunstig waren.

En zo zijn er dit winterseizoen een aantal werkdagen geweest, waarbij het maaien en wiersen van het riet door aannemersbedrijf Verduijn uit Kamerik of aannemersbedrijf Van Vliet uit Waarder werd uitgevoerd. De vrijwilligers van de Natuurgroep harkten het riet bij elkaar en zorgden voor het veilig verbranden van het rietmaaisel. Het riet branden is helaas nog steeds de enige en meest praktische manier om van het riet af te komen. Alternatieven waarbij het riet wordt afgevoerd en bijvoorbeeld wordt gebruikt als strooisel in potstallen is onderzocht maar blijken in de praktijk zeer kostenverhogend te werken, mede door de onbereikbaarheid van het rietland.

Naast de maandelijkse werkdag zijn er in het afgelopen winterseizoen nog een aantal extra werkdagen in het rietland georganiseerd, in totaal 9 werkdagen.

Om te kunnen rietmaaien moeten naast de eerder genoemde afstemming met de terreineigenaren ook de terrein- en weersomstandigheden gunstig zijn. Geen hoge waterstand, droog riet (geen sneeuw), niet teveel wind en een gunstige windrichting. En als dit allemaal gunstig is moeten ook nog de aannemers en voldoende vrijwilligers van de Natuurgroep beschikbaar zijn.

Het zal duidelijk zijn dat het flink wat inzet vraagt om al deze zaken bij elkaar te brengen om tot een resultaat te komen. Een woord van dank en waardering naar Paul Vlaanderen is hier dan ook op zijn plaats. Paul bedankt voor je inzet!

Voor het eerst in jaren is het maaiplan ook helemaal uitgevoerd. Ongeveer 50 % van het rietareaal rond Kockengen is deze winter gemaaid. Voor sommigen was dat weer even wennen, men maakte zich al zorgen over het verdwijnen van zoveel riet. Bedenk daarbij dat het in vroegere tijden, in de tijd dat de rietlandcultuur meer een onderdeel was van leven in het dorp Kockengen, het gebruikelijk was dat jaarlijks vrijwel al het rietland werd gemaaid. En dat rietland (en bijbehorende flora en fauna) pas verdwijnt als je het niet meer maait.

RTV Utrecht Westbroek!

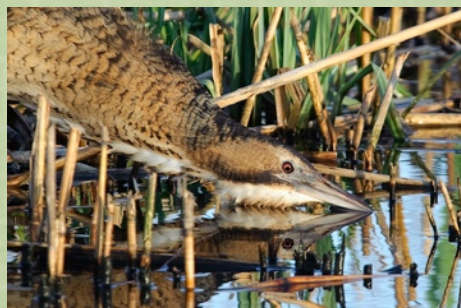
Op 22 februari had ik een interview met Henk Westbroek van RTV Utrecht over de Roerdomp. Hij kwam op een bierflesje blazend de Wagendijk aflopen. Ik had 'm verteld dat dat geluid leek op de roep van de Roerdomp. Ik vertelde hem, tijdens onze wandeling langs de Bijleveld en het Heicop een aantal wetenswaardigheden over de Roerdomp. We hoopten de Roerdomp "Live" te kunnen aanschouwen, maar dat lukte tijdens de wandeling niet. Toen aan het einde de camera's bijna opgeborgen waren, kwam hij opeens aanvliegen en verdween in het struikgewas ter hoogte van de Schutterskade. We konden hem helaas niet meer vinden.

Gelukkig had ik de Roerdomp de dag ervoor wel kunnen filmen <http://www.youtube.com/watch?v=xzdW8M8sARg>

Het was een leuke ervaring en het viel mij mee dat Henk echte interesse toonde.

Jan van Wijk

Colofon

Voorzitter

Fons van Haelst, Kerkweg 102, tel. 0346-241918,
fons.van.haelst@natuurgroepkockengen.nl

Secretaris

Ben van der Horst, Zwanebloem 5, tel. 0346 - 241185,
ben.van.der.horst@natuurgroepkockengen.nl

Penningmeester

Bram Paardenkooper, Wagendijk 39, tel. 0346 - 241872,
bram.paardenkooper@natuurgroepkockengen.nl

Algemeen Bestuurslid

Theo van Schie, Kon. Julianaweg 7, tel. 0346 - 241060
theo.van.schie@natuurgroepkockengen.nl

Paul Vlaanderen, Pr. Bernhardweg 11, tel. 0346 - 241617
paul.vlaanderen@natuurgroepkockengen.nl

Gerard van Zuylen, Heicop 7, tel. 0346 - 576147
gerard.van.zuylen@natuurgroepkockengen.nl

Pieter Hielema, Purperreiger 11, tel. 0346 - 240211
pieter.hielema@natuurgroepkockengen.nl

NGK blad

Jan van Wijk, Purperreiger 72, tel. 0346 242663
jan.vanwijk@jvw-fotografie.nl

Bent u het ook oneens met de bezuinigingsplannen op natuurgebied. Stem hier dan tegen.

<http://groenehart.info/home.html>

Laat de natuur niet het Haasje zijn

Contributie van de Natuur Groep Kockengen bedraagt € 10,00 per jaar. Dit bedrag elk jaar voor 30 november overboeken op **bankrekening 94.95.06.079** tnv: Ver. Natuurgroep Kockengen.

